

ПРИЧИНИ СЕПАРАТИСТСЬКИХ ПРОЯВІВ НА СХОДІ УКРАЇНИ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

Актуальність теми дослідження: На сьогодні однією із найбільших загроз стабільному розвитку, а іноді й існуванню національних держав, а також функціонуванню системи міжнародних відносин у цілому, є діяльність сепаратистських рухів, які відзначаються різноманітністю за причинами свого виникнення, видами і формами прояву. Однак політичні і правові оцінки цього явища у кожному конкретному випадку залежать від низки чинників, зокрема міжнародної і внутрішньої кон'юнктури, ставлення світової спільноти до держави, цілісності якої загрожують сепаратистські рухи тощо. **Мета дослідження:** дослідження причин формування сепаратистських рухів на території України. **Об'єкт дослідження:** сепаратизм як соціокультурний феномен. **Завдання дослідження:** дослідити роль гуманітарних чинників у генеруванні сепаратистських рухів в Україні. Явище сучасного сепаратизму тісно пов'язане з такими історичними процесами модерної епохи як становлення державного суверенітету (особливо інституту державної території), формування націй та національних держав, закріплення на міжнародному рівні принципів права нації на самовизначення та територіальної цілісності держав. Поява суверенітету у його сучасному розумінні тісно пов'язана із зародженням політичних спільнот та специфічним ставленням населення країн до території, на якій вони проживали, як до державної [1]. Отже, простежується діалектичний зв'язок сепаратизму з явищем націоналізму, тому для розуміння передумов та особливостей явища сепаратизму важливо розглядати процеси формування націй, розмежування держав за національним критерієм, та феномен націоналізму як однієї з рушійних сил утворення таких держав. Формування націоналізму з одного боку сприяє утворенню національних держав, а з іншого – стає основою сепаратизму для народів, які дискриміновані у праві на створення власного державного утворення або розділені територіями інших держав [3]. На сьогодні однією із найбільших загроз стабільному розвитку, а іноді й існуванню національних держав, а також функціонуванню системи міжнародних відносин у цілому, є діяльність сепаратистських рухів, які відзначаються різноманітністю за причинами свого виникнення, видами і формами прояву [1]. Однак політичні і правові оцінки цього явища у кожному конкретному випадку залежать від низки чинників, зокрема міжнародної і внутрішньої кон'юнктури, ставлення світової спільноти до держави, цілісності якої загрожують сепаратистські рухи тощо. Крім того, існує певна суперечність між принципом отримання територіальної цілісності держав і правом нації на самовизначення. Міжнародне законодавство не містить нормативного визначення того, які саме соціальні групи можна вважати наділеними таким правом. У деяких випадках сепаратистські рухи користуються прямою чи опосередкованою підтримкою третіх сторін, зацікавлених у дестабілізації відповідних держав з метою посилення свого впливу на їх внутрішню політику або навіть секесії їх окремих територій [2]. Оскільки відкритий збройний напад однієї держави на іншу кваліфікується міжнародним правом як акт агресії і передбачає застосування міжнародних санкцій і права на індивідуальну або колективну оборону, сучасні конфлікти часто мають завуальований характер і використовують методи і засоби так званої «гібридної війни». Одним із способів ведення такої війни є створення умов для активізації сепаратистських рухів на території певної держави, а також використання широкого кола засобів, спрямованих на послаблення її гуманітарної безпеки. Таким чином, проблема сепаратизму виходить за межі внутрішньої політики держави і набуває міжнародного значення. Активізація сепаратистських рухів в Україні у 2014 році стала можливою за рахунок глибоких змін у світогляді значної частини населення певних регіонів, які виявилися у посиленні антиукраїнських настроїв, агресивному неприйнятті європейського вектору розвитку країни, запереченні легітимності сучасної української державності, зміні національної самоідентифікації. Обставини, які сприяли цьому, стали результатом досить тривалої дії зовнішніх і внутрішніх чинників, спрямованої на створення перешкод для формування єдиного гуманітарного простору України, розвитку загальнонаціональної української культури, розширення сфери функціонування державної мови, остаточного розриву з радянським минулим [1]. Для ефективного подолання наслідків діяльності сепаратистських рухів, недопущення їх подальшого розвитку і поширення, необхідно визначити ці чинники, дослідити роль і ступінь значущості кожного з них у активізації сепаратистських рухів в Україні, виробити механізми їх нейтралізації, а також систему заходів, спрямованих на подолання наслідків їх деструктивного впливу на національний гуманітарний простір України [5]. **Висновки:** Для подолання сепаратистських проявів на території України, необхідно здійснити ряд концептуальних змін, таких як прийняття інтегрованої концепції гуманітарної політики, яка буде враховувати економічну, нормативно-правову, наукову та безпекову галузі, збільшення державного фінансування заходів у гуманітарній сфері, розробка і прийняття єдиного нормативно-правового акту в сфері гуманітарної політики України, розвиток і поширення української мови на всій території України [4]. Забезпечення найбільшого сприяння науковому напрямку гуманітарної політики держави, формування концепції державно-церковних відносин, спрямовану на запобігання перетворенню релігійних організацій на канали деструктивного зовнішнього впливу на національний гуманітарний простір України, забезпечення реалізації безпекового аспекту гуманітарної політики держави.

Список використаних джерел

1. Литвиненко К.О. Гуманітарні чинники генерування сепаратистських рухів в Україні http://old2.niss.gov.ua/public/File/20219_01_02/aref_Lytvynenko.pdf
2. Жданов І.О. Активістська орієнтованість масової політичної свідомості в сучасній Україні <http://irbis-nbu.gov.ua>
3. Сепаратизм в Україні. <https://uk.wikipedia.org>
4. Мацієвський Ю. Бородавко Т. Причин сепаратизму на Донбасі. <https://www.slideshare.net/DonbassFullAccess/ss-124486517>
5. Сепаратизм загроза незалежності і цілісності України. <http://www.dniproradakherson.gov.ua/node/850>